

Kalataloushallinnon toiminta, palveluhenkisyys ja toimenpiteiden onnistuminen

Arviointikyselyn tulokset vuodelta 2020

Kaija Saarni, Jari Setälä ja Krista Kettunen

Luonnonvarakeskus

Sisältö

Kyselyn taustatiedot	s. 3 - 7
Kyselyn tulokset	
Hallinnon toiminnat ja käytännöt	s. 8 - 9
Innovaatio-ohjelmien edistyminen	s. 10 - 14
Kalastusalan yritysten arviot hallinnon onnistumisesta	s. 15 - 25
Kalatalousalan sidosryhmien hallinnon arviot onnistumisesta	s. 26 - 31
Hallinnon oma arvioi toimenpiteiden onnistumisesta	s. 32
Johtopäätöksiä toimenpiteiden edistymisestä	s. 33
Kalatalousalan yritysten kokemukset koronakriisistä	s. 34 - 37
Kouluarvosana hallinnon toiminnasta	s. 38

Kysely, kohderyhmät ja vastaajien taustat

Tiedot neljännellä nettikyselyllä (Webropol)

Alan yritykset

Vuonna 2020: 176 vastausta
(aiempina vuosina 122*, 182**, 161***)

- Kalastus
 - Meritrooli
 - Rannikko
 - Sisävesi
- Kalanviljely
 - Meri
 - Sisävesi
 - Kiertovesi
 - Luonnonravinto-lammikko
- Jalostus ja kauppa
- Panosteollisuus
- Muu yritystoiminta

Sidosryhmät

Vuonna 2020: 77 vastausta
(aiempina vuosina, 98*, 112**, 88***)

- Kalatalousryhmä tai kalastusalue
- Alan elinkeino- tai neuvontajärjestö
- Vapaa-ajankalastusjärjestö
- Ympäristöjärjestö tai säätiö
- Tutkimus-, koulutus- tai kehitysorganisaatio
- Ympäristöviranomaisen
- Muu viranomaisen tai valtionhallinnon organisaatio

* 2017; ** 2018, ***2019

Alan hallinto itse

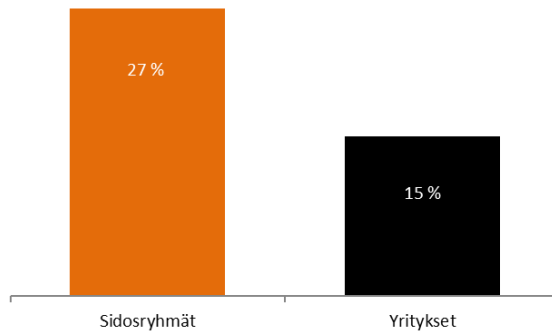
Vuonna 2020: 8 vastausta
(Aiempina vuosina 19*, 12**, 12***)

- MMM
 - Luonnonvara
 - Muu
- ELY-keskukset
 - Rannikko-Suomi
 - Järvi-Suomi
 - Pohjois-Suomi

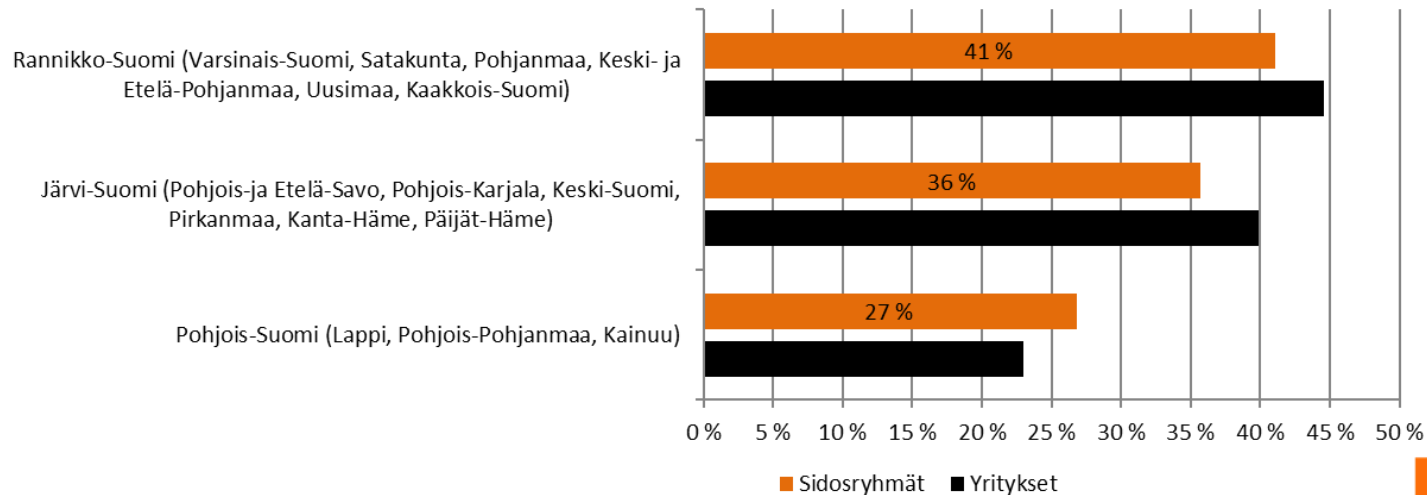
* 2017; ** 2018, ***2019

Vastausten alueellinen jakaantuminen

Toimii koko maassa

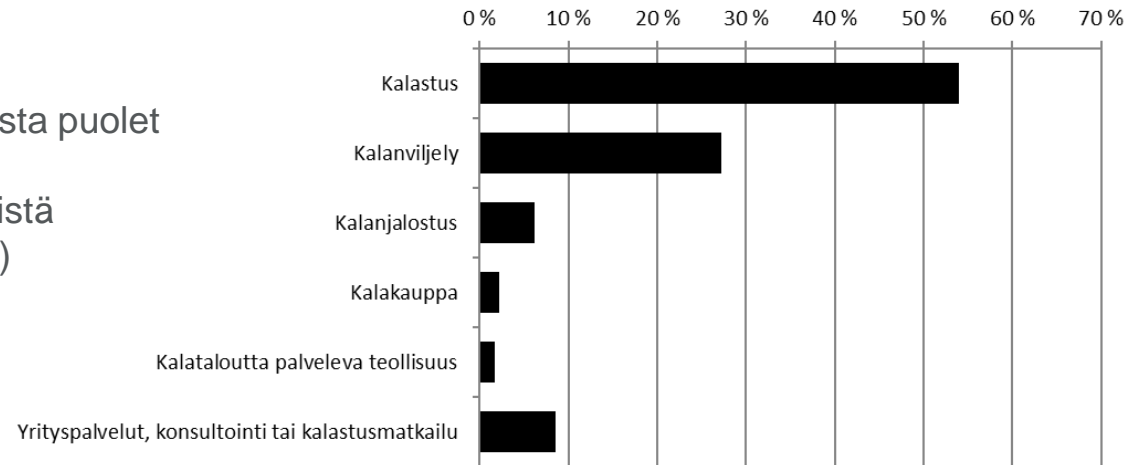
- Suurin osa vastaajista toimii paikallisesti
- Suuri osa yrityksistä ja sidosryhmistä Rannikko-Suomesta
- Neljännes toimii Pohjois-Suomessa.

Kalatalousalan yritysten ja sidosryhmien toimialat

Kalatalousalan yrittäjiä 176

- Kalastajat suurin vastaajaryhmä, joista puolet rannikkokalastajia
- Suurimmalla osalla vesiviljely-yrittäjistä on luonnonravintokasvatusta (80 %)

Sidosryhmien edustajia 77

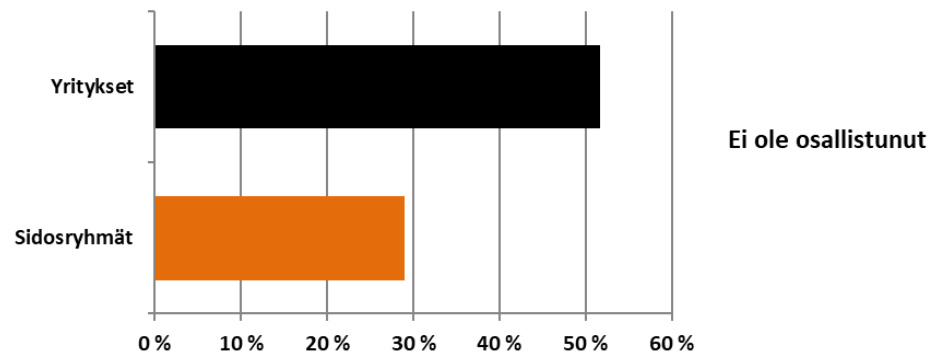
- Kolmannes kalatalouden yhteistyöryhmien tai kalatalousalueiden edustajia

Rahoitustukeen osallistuminen

Useimmin yritykset eivät olleet hakeneet tukia, koska eivät niitä tarvinneet.

Myös hallinnolliset syyt kuten, riittämätön tieto ja tukiin liittyvä työmäärä vähensivät kiinnostusta tukiin

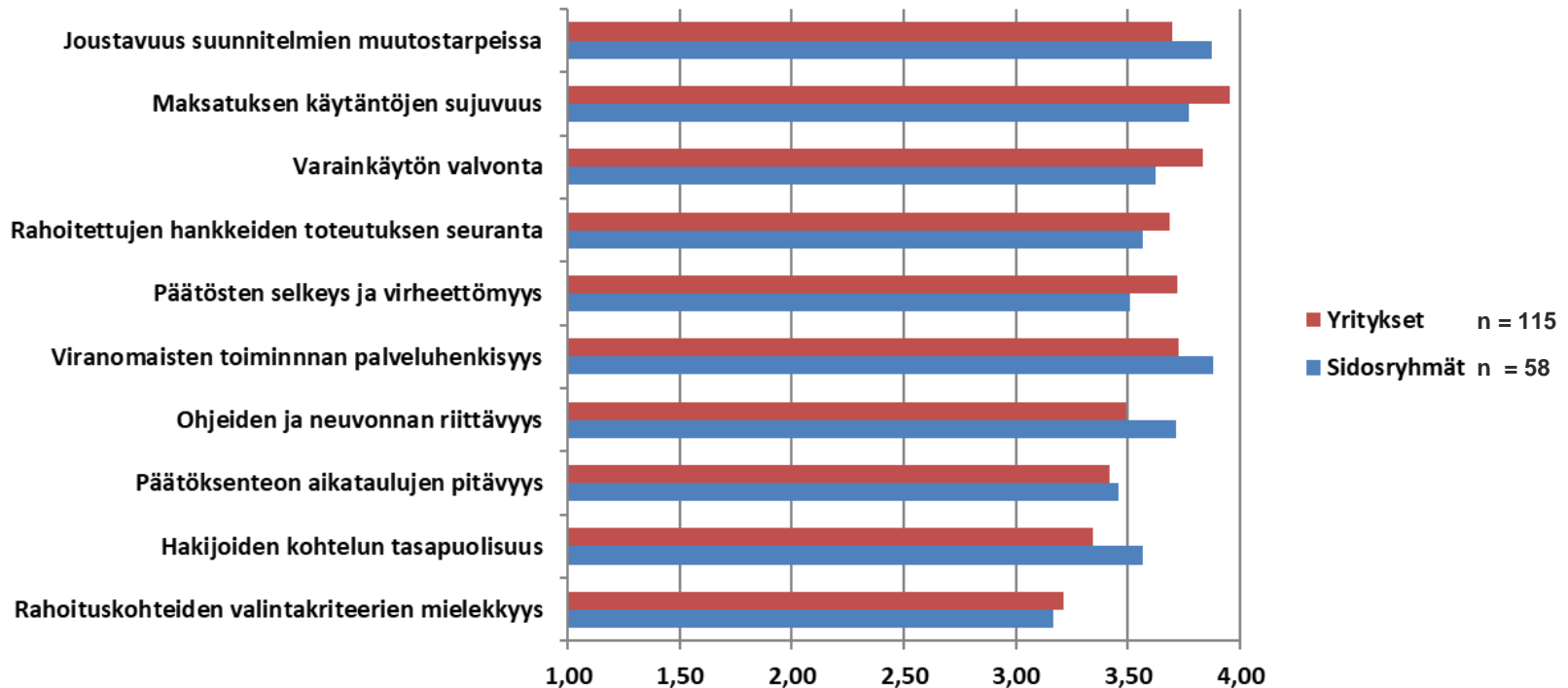
Yritysten syyt rahoitustuen hakemattomuuteen

Kyselyn tulokset

- Hallinnon toiminta ja käytännöt

Yritysten ja sidosryhmien näkemykset hallinnoinnin onnistumisesta 2020

- Hallinnon toimintaan ollaan tyytyväisiä
- Yritysten ja sidosryhmien arvioiden välillä ei ole suurta eroa
- Keskimääräiset arviot ovat parantuneet:
 - Vuonna 2017 arvio oli 3,2
 - Vuonna 2020 arvio oli 3,6

Asteikko:
5 = erittäin hyvin
4 = melko hyvin
3 = ei hyvin eikä huonosti
2 = melko huonosti
1 = erittäin huonosti

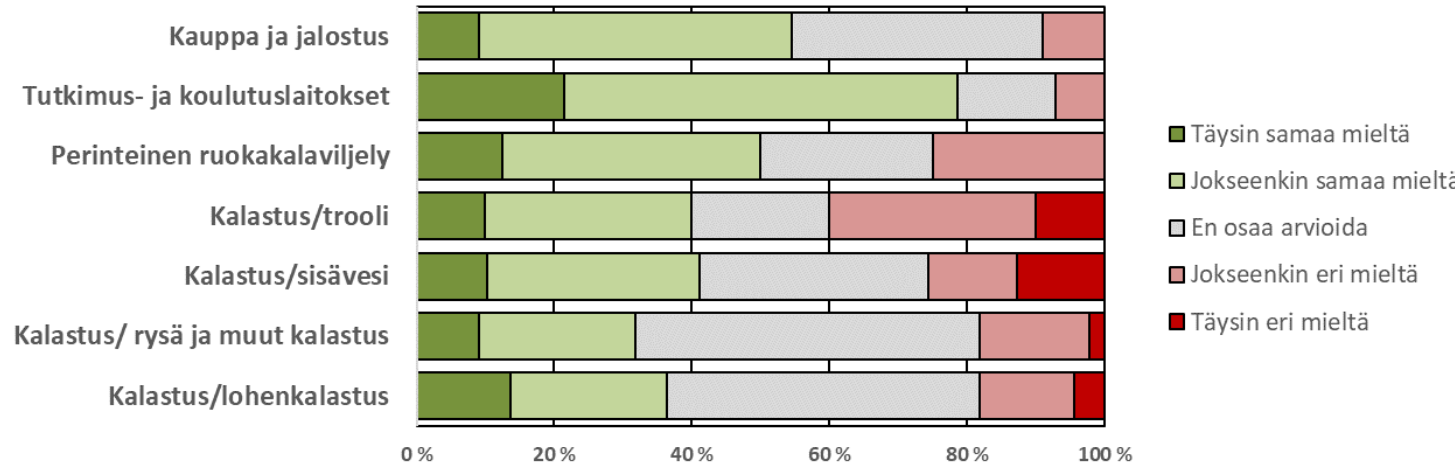
Luke
LUONNONVARAKESKUS

Kyselyn tulokset

- Innovaatio-ohjelmien edistymisen

Monet yritykset pitävät innovaatio-ohjelmia hyödyllisinä

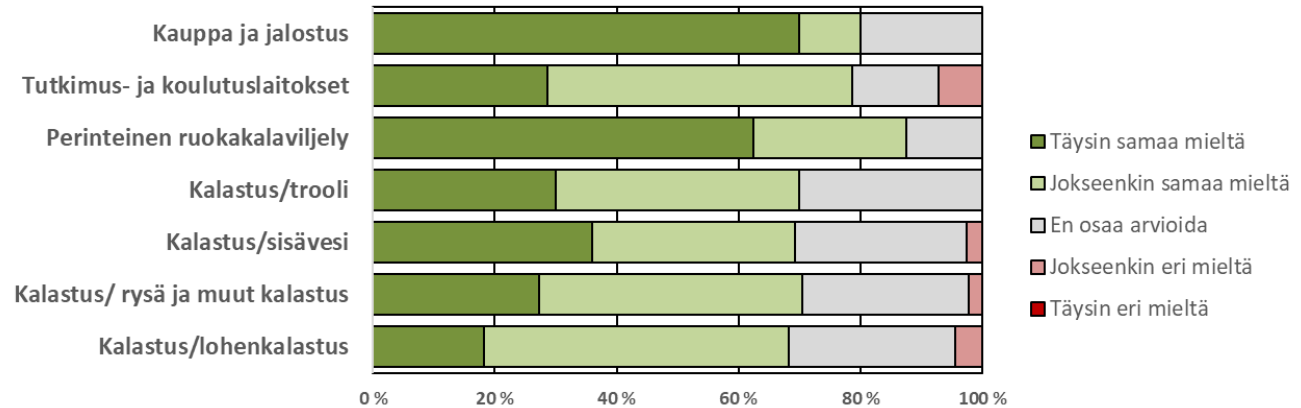
Innovaatio-ohjelma on hyvä yhteistyömalli, jolla aikaan-
saadaan koko alaa hyödyn-
täviä kehitysaskelia

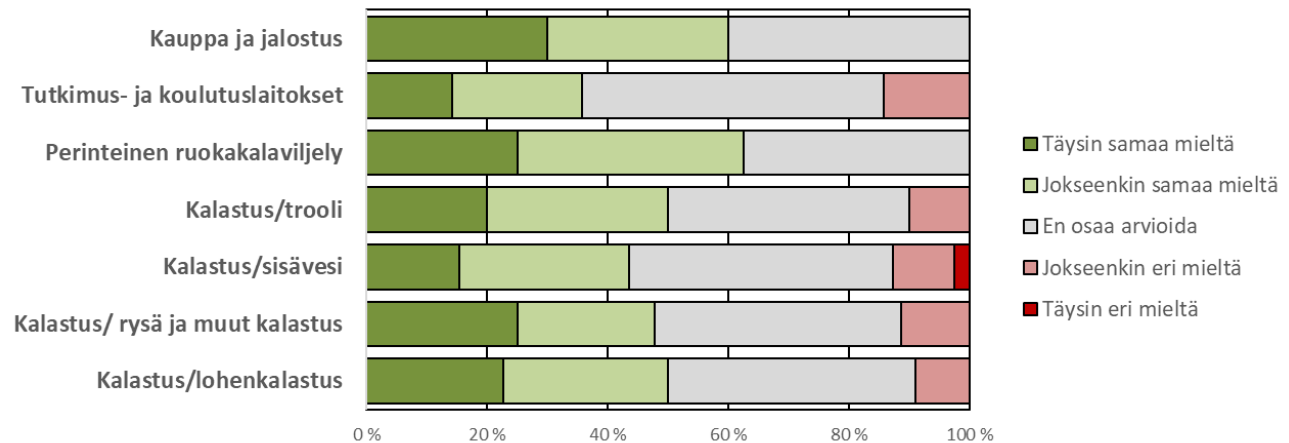
- Tutkimus- ja koulutusorganisaatiot pitävät innovaatio-ohjelmia koko alaa hyödyntävänä toimintamallina
- Monet kaupan-, jalostuksen- ja kalankasvatusyritykset pitävät ohjelmia melko hyödyllisinä
- Rannikkokalastajat eivät osaa hyödyllisyyttä arvioida
- Monet troolikalastajat eivät pidä ohjelmaa hyödyllisenä

Innovaatio-ohjelmilta toivotaan nopeampaa tuloksellisuutta

Toimiala kehittyisi nopeammin, jos innovaatio-ohjelmien lisäksi tuettaisiin yritysten omaa tutkimus- ja kehitystyötä

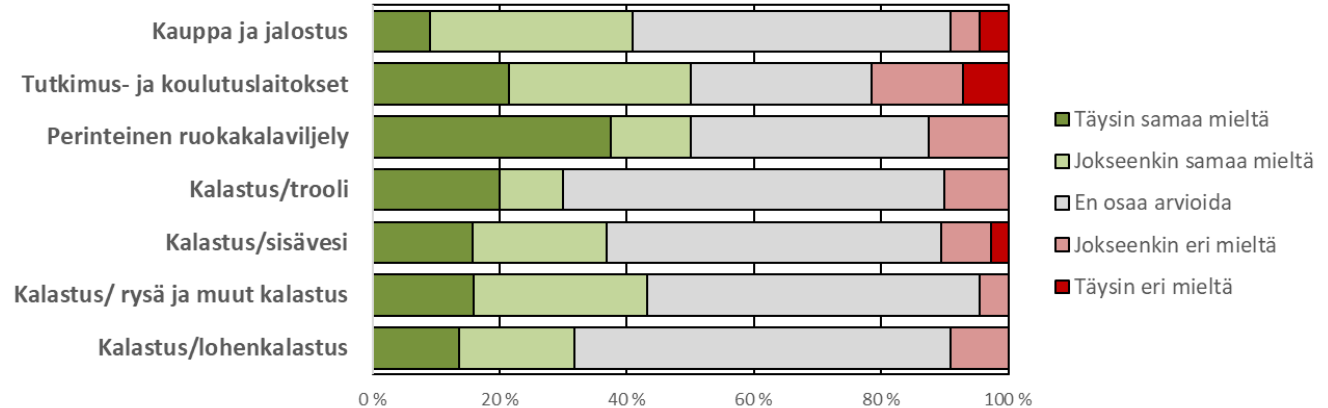
Innovaatio-ohjelma on hyödyllinen mutta tuottaa tuloksia liika hitaasti

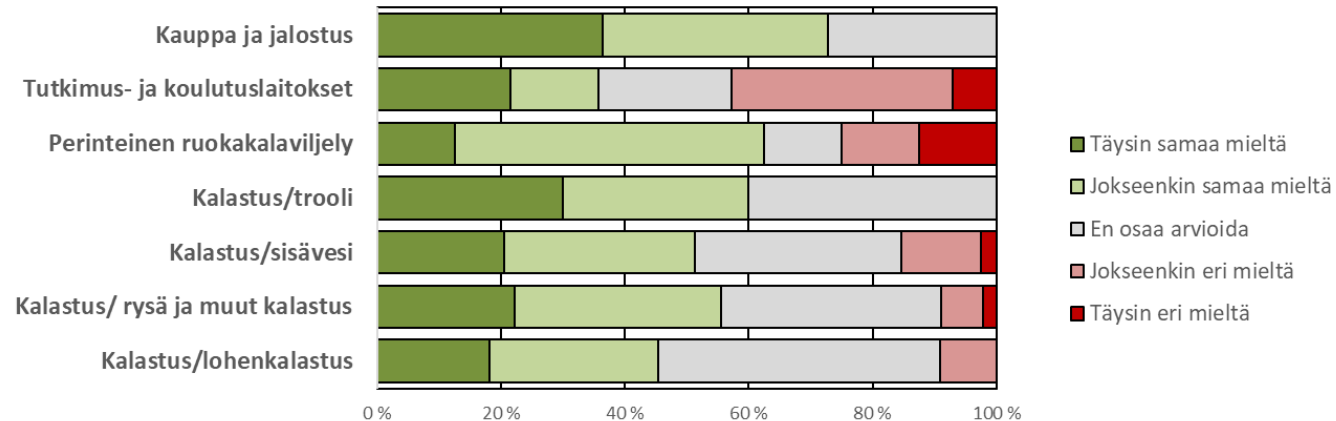
- Useimpien mielestä innovaatio-ohjelmien lisäksi olisi syytä tukea myös yritysten omaa kehitystoimintaa
- Monen yritysten mielestä ohjelmat tuottavat tuloksia liika hitaasti

Tiedotus innovaatio-ohjelmista ollut niukkaa

Toimintatapa heikentää innovaatio-ohjelmien ulkopuolelle jääneiden yritysten kehittämismahdollisuuksia

Tieto innovaatio-ohjelmista on ollut riittämätöntä

- Monet ei osaa arvioida vaikuttaako ohjelmien ulkopuolelle jääminen yritysten kehittämiseen
- Useimpien yritysten mielestä ohjelmista ei ole ollut riittävästi tietoa

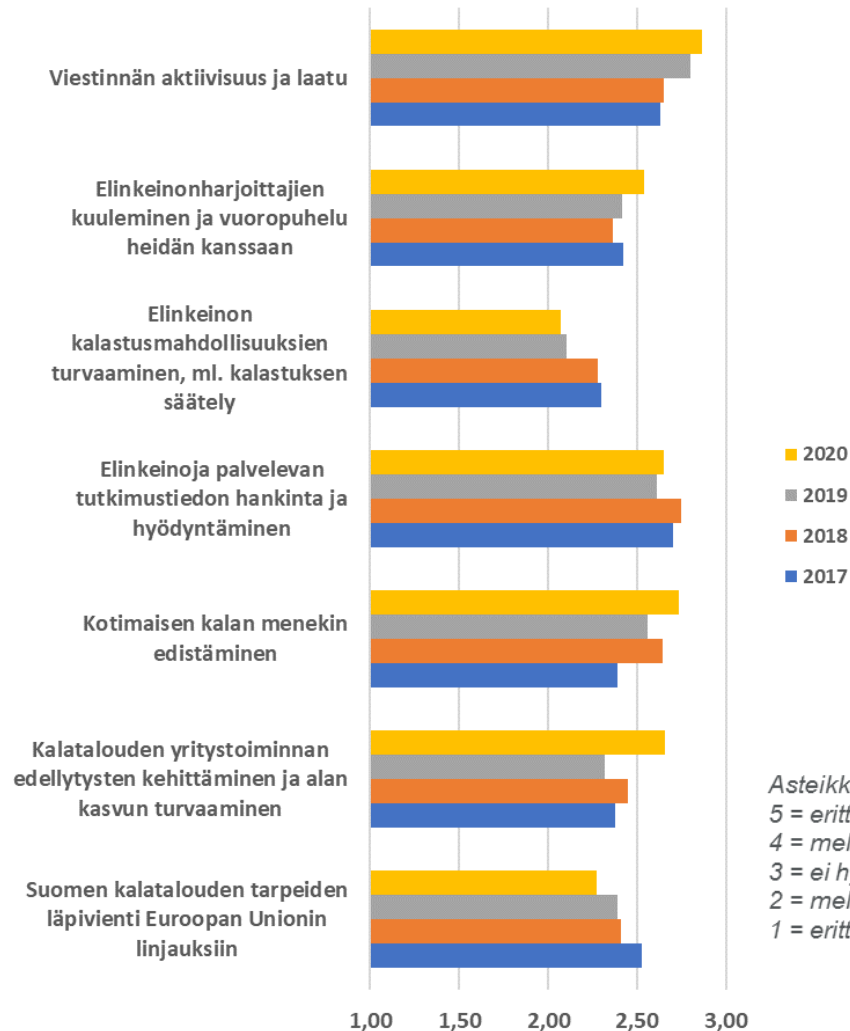
Johtopäätöksiä innovaatio-ohjelmien edistymisestä

- Yrityksillä on kokemuksia vuonna 2017 käynnistyneistä innovaatio-ohjelmista
- Osa yrityksistä piti ohjelmia hyödyllisinä, etenkin monen ruokakalaa tuottavan kalanviljely-yrityksen sekä kaupan- ja jalostusyritysten mielestä ohjelmat ovat saavuttaneet hyödyllisiä tuloksia.
- Mutta kaikkien yrittäjäryhmien tarpeita ohjelmat eivät ole tyydyttäneet. Etenkin trooliyritykset eivät koe ohjelmia hyödyllisinä.
- Sidosryhmien ja yritysten mielestä olisi tarpeellista, että innovaatio-ohjelmien lisäksi tuettaisiin myös yritysten omaa kehitystyötä.
- Innovaatio-ohjelmien viestintää on syytä lisätä, sillä useimpien yritysten mielestä se on ollut riittämätöntä

Kyselyn tulokset

- Kalatalousalan yritysten arviot hallinnon toimenpiteiden onnistumisesta

Kalatalousalan yritysten keskimääräiset arviot ovat muuttuneet hyvin vähän vuosina 2017- 2020

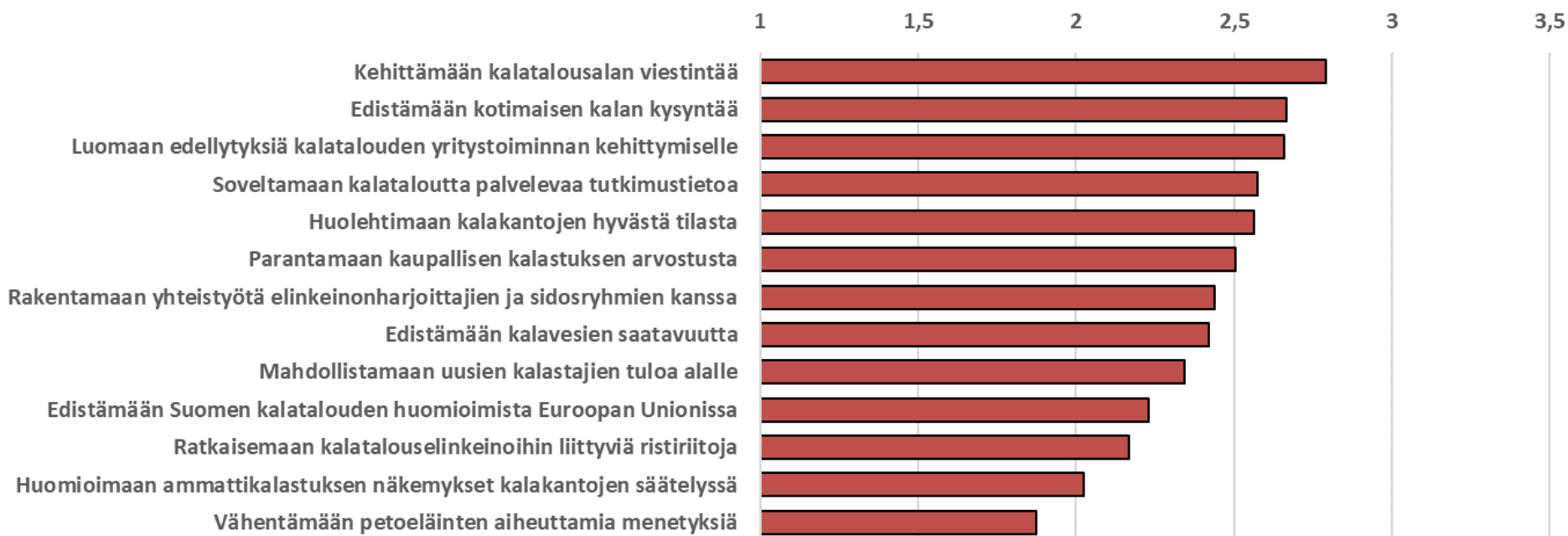

Arviot ovat edelleen heikkoja, vaikka viestinnän onnistumisessa, kalatalousalan yritysten toimintaedellytysten turvaamisessa ja kotimaisen kalan menekin edistämiseksi arviot ovat vähän parantuneet

Elinkeinoon kalastusmahdollisuuksien turvaamista koskevat arviot ovat heikentyneet

Asteikko:
 5 = erittäin hyvin
 4 = melko hyvin
 3 = ei hyvin eikä huonosti
 2 = melko huonosti
 1 = erittäin huonosti

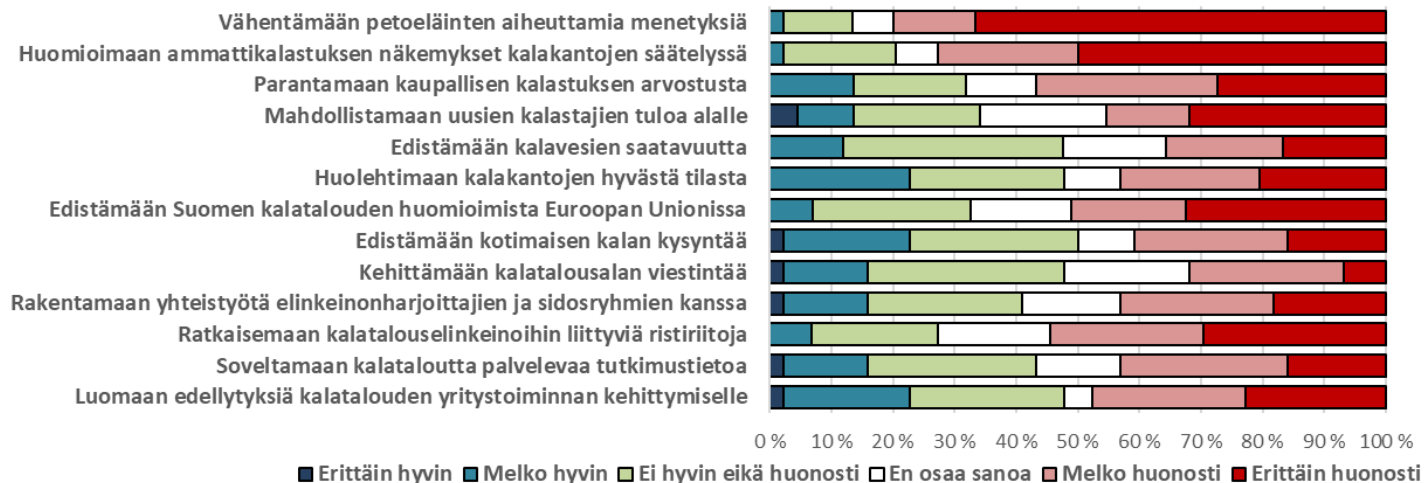
Kalastajayritykset arvioivat toimenpiteiden onnistuneen edelleen heikosti vuonna 2020

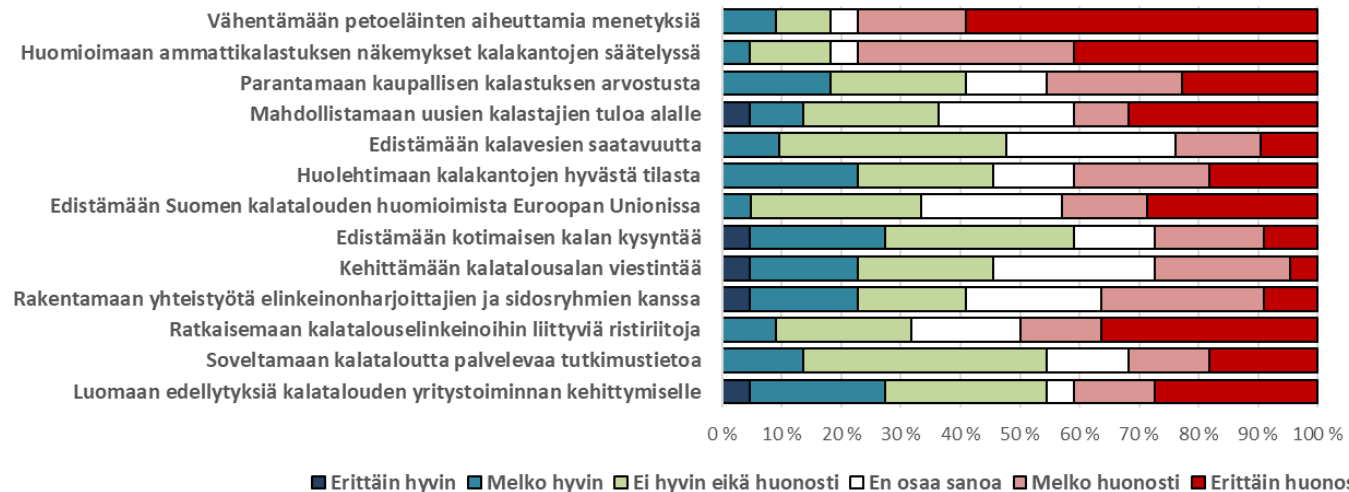
Asteikko:
5 = erittäin hyvin
4 = melko hyvin
3 = ei hyvin eikä huonosti
2 = melko huonosti
1 = erittäin huonosti

Rannikkokalastajien arviot jäivät heikoiksi

Kalastus/rannikkokalastus, rysä ja muu pyynti (n 44)

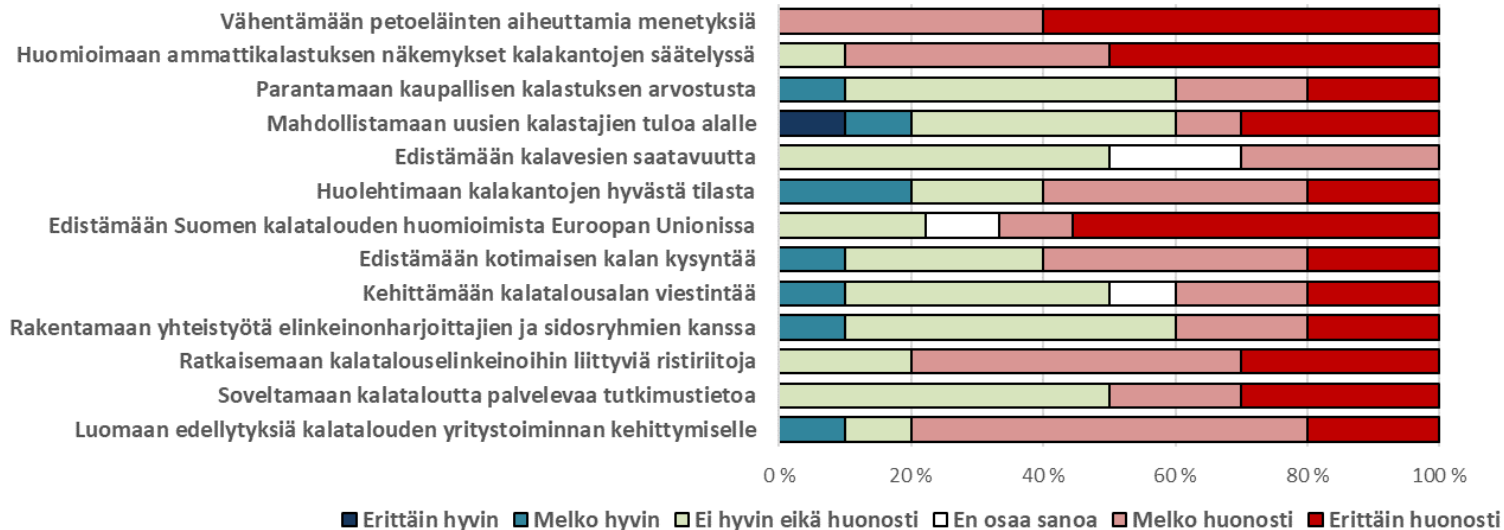
Kalastus/lohen kalastus (n 22)

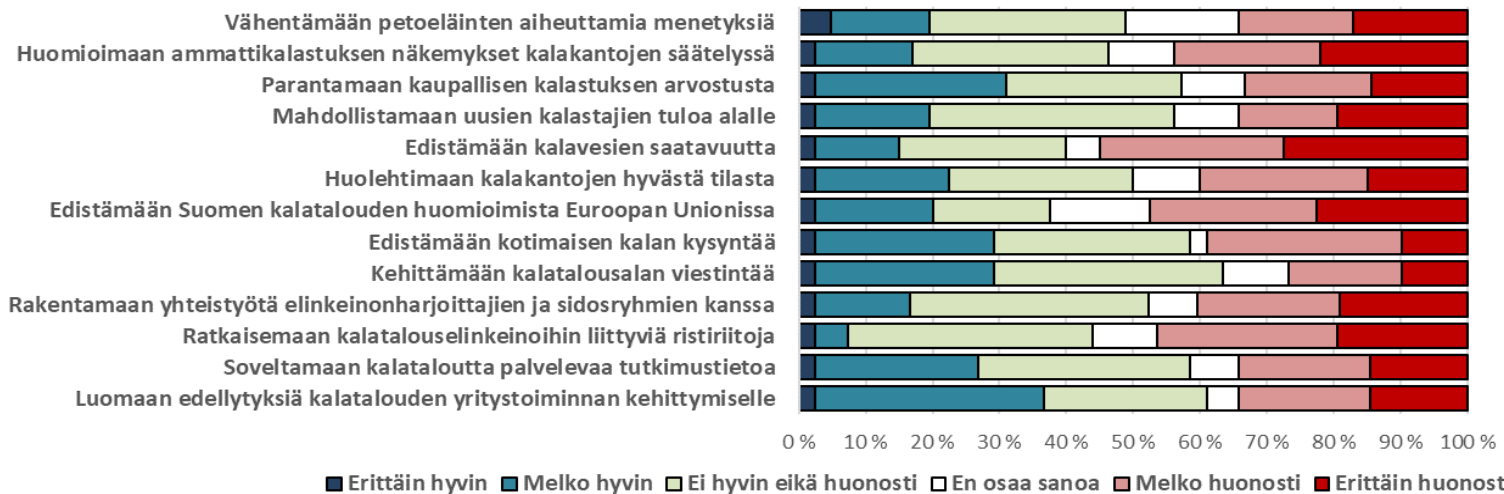
Troolikalastajien arviot jäivät heikoiksi

Sisävesikalastajat tyytyväisempiä

Kalastus/Trooli
(n 10)

Kalastus/ sisävesi (n 44)

Lohenkalastajat, rysä- ja muut rannikkokalastajat olivat tyytymättömiä moniin hallinnon toimenpiteisiin

Rannikkokalastusyritysten arvio

- Hallinnon arvioitiin onnistuneen monissa toimenpiteissä heikosti
- Erityisen heikosti oli onnistuttu vähentämään petoeläinten aiheuttamia menetyksiä
- Hallinto ei ole myöskään onnistunut huomioimaan ammattikalastuksen näkemyksiä kalastuksen säätelyssä, ratkaisemaan elinkeinoihin liittyviä ristiriitoja, edistämään Suomen erityispiirteiden huomioimisesta EU:ssa.
- Hallinto ei ole myöskään onnistunut parantamaan kaupallisen kalastuksen arvostusta.
- Parhaiten hallinto on onnistunut edistämään kotimaisen kalan kysyntää ja luomaan edellytyksiä yritystoiminnan kehittymiselle

Sisävesikalastajat olivat troolikalastajia tyytyväisempiä hallinnon toimenpiteisiin

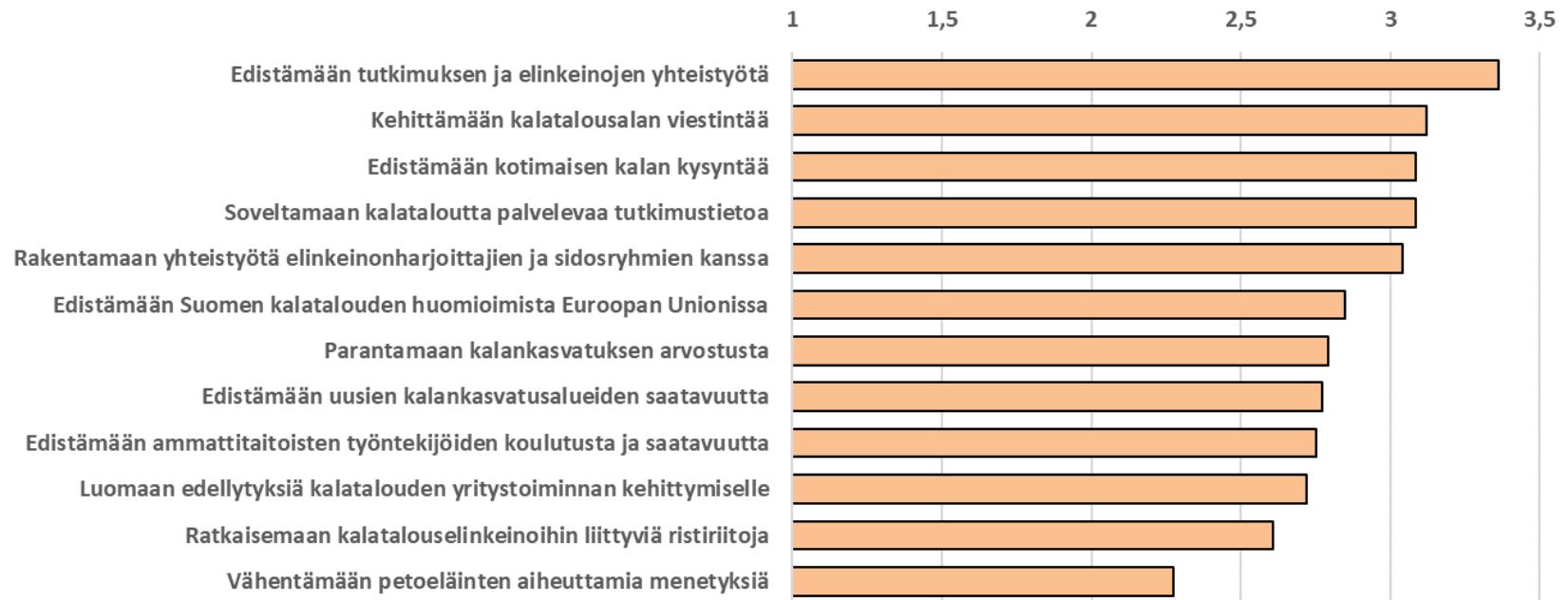
Sisävesikalastusyritysten arvio

- Hallinto on onnistunut osittain heikosti, mutta osittain melko hyvin.
- Heikoimmin hallinto on onnistunut edistämään kalavesien saatavuutta, edistämään Suomen erityispiirteiden huomioimisesta EU:ssa ja ratkaisemaan elinkeinoihin liittyviä ristiriitoja
- Parhaiten hallinto on onnistunut yritystoiminnan edellytysten luomisessa ja kalastuksen arvostuksen parantamisessa

Troolikalastusyritysten arvio

- Hallinnon arvioitiin onnistuneen heikosti
- Hallinto ei ole onnistunut parantamaan kaupallisen kalastuksen arvostusta, huomioimaan ammattikalastuksen näkemyksiä kalastuksen säätelyssä, ratkaisemaan elinkeinoihin liittyviä ristiriitoja eikä luomaan edellytyksiä kalatalouden yritystoiminnalle
- Erityisen heikosti hallinto on onnistunut vähentämään petoeläinten aiheuttamia menetyksiä

Muiden yritysten arvioivat hallinnon onnistuneen osittain tyydyttävästi

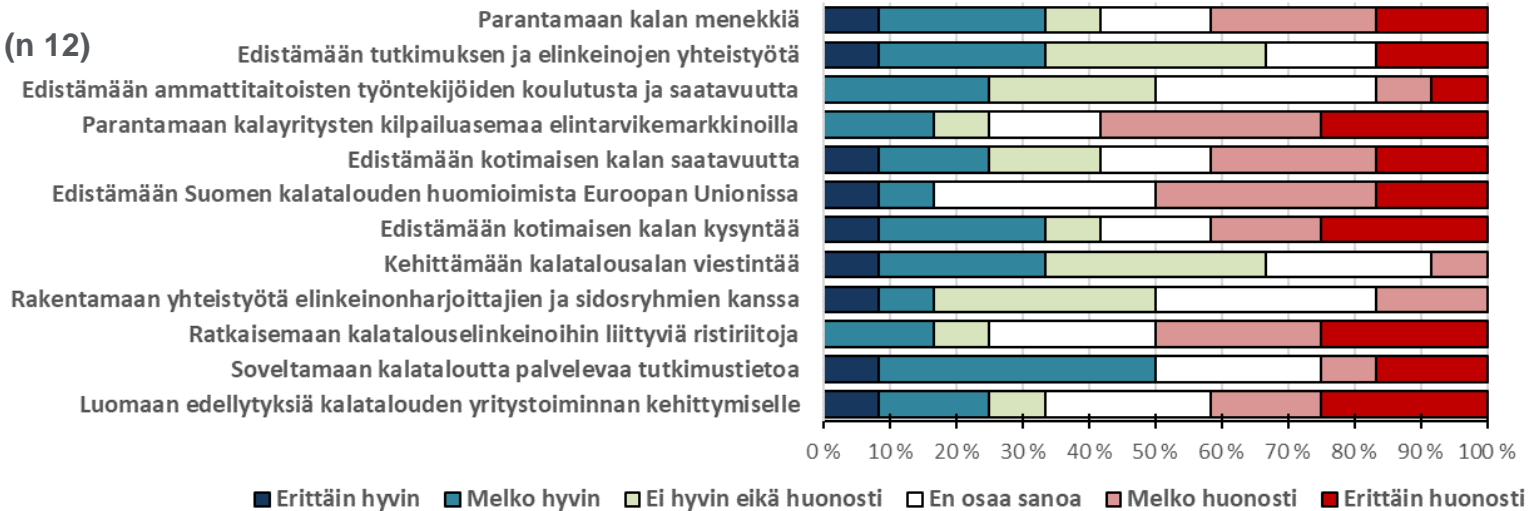

Asteikko:
5 = erittäin hyvin
4 = melko hyvin
3 = ei hyvin eikä huonosti
2 = melko huonosti
1 = erittäin huonosti

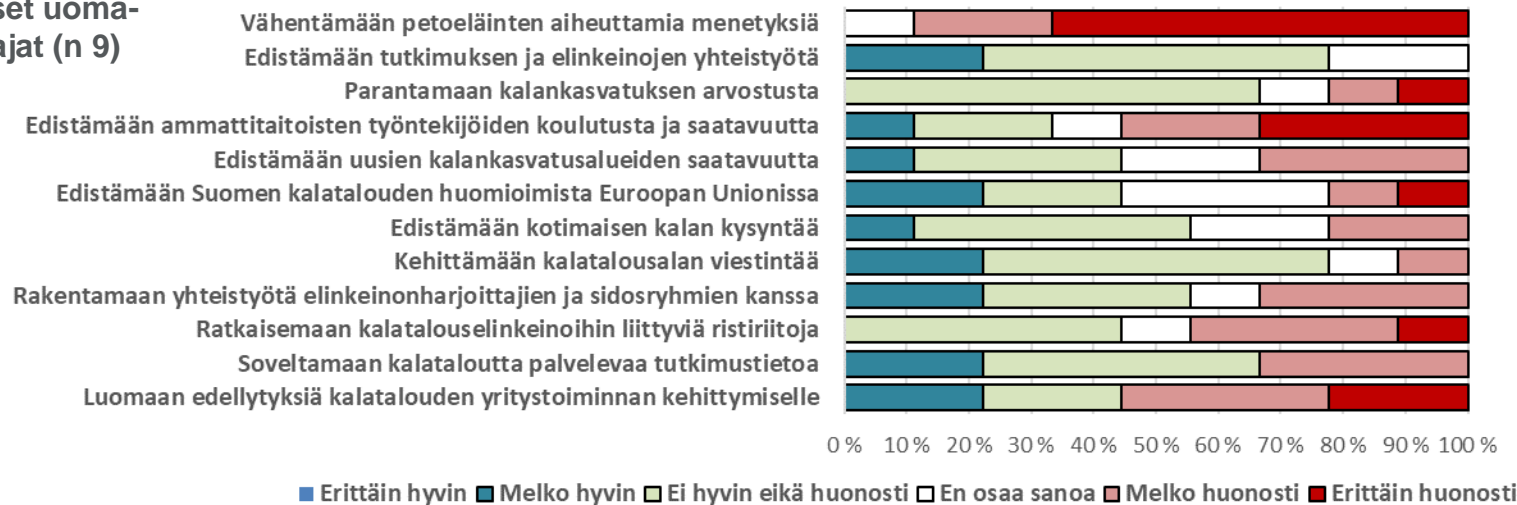
Kalanjalostuksen- ja kaupan yritysten arvioissa isoja eroja

Ruokakalankasvattajien arviot jäivät heikoiksi

Jalostus ja kauppa (n 12)

Vesiviljely/ Perinteiset uoma- ja verkkokassituottajat (n 9)

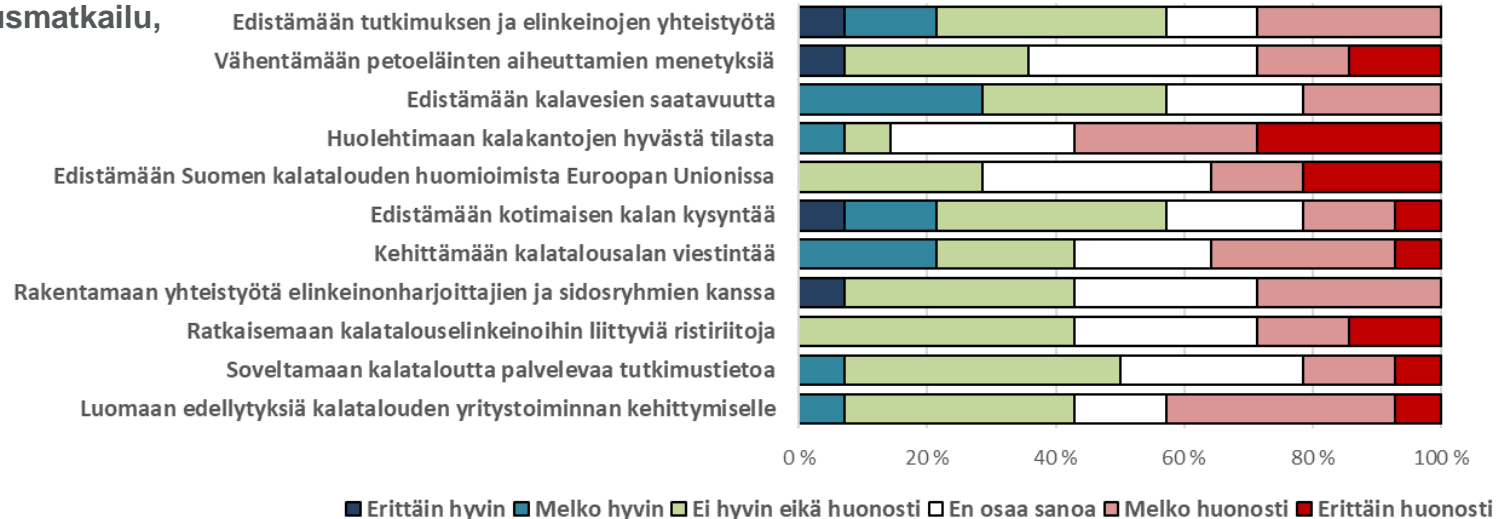

Monet muut kalatalousalan yritykset eivät pystyneet arvioimaan toimenpiteitä

Vesiviljely/ Luonnonravintolammikko yritykset (n 39)

Konsultti, kalastusmatkailu, ym. (n 14)

Muiden kalatalousalan yritysten arvioissa eroja

Jalostuksen ja kaupan yritysten arvio

- Hallinto onnistunut osittain melko hyvin, mutta osittain heikosti
- Parhaiten hallinto on onnistunut soveltamaan kalataloutta palvelevaa tutkimustietoa
- Heikoimmin on onnistuttu parantamaan kalatalousyritysten kilpailuasemaa elintarvikemarkkinoilla, ratkaisemaan elinkeinoihin liittyviä ristiriitoja tai edistämään Suomen huomioimista EU:ssa

Ruokakalan kasvattajien arvio

- Hallinto on onnistunut osin heikosti
- Heikoimmin hallinto on onnistunut vähentämään petoeläinten aiheuttamia menetyksiä tai luomaan edellytyksiä kalatalouden yritystoiminnan kehittymiselle.
- Hallinto on onnistunut kehittämään viestintää ja lisäämään tutkimuksen ja elinkeinon yhteistyötä

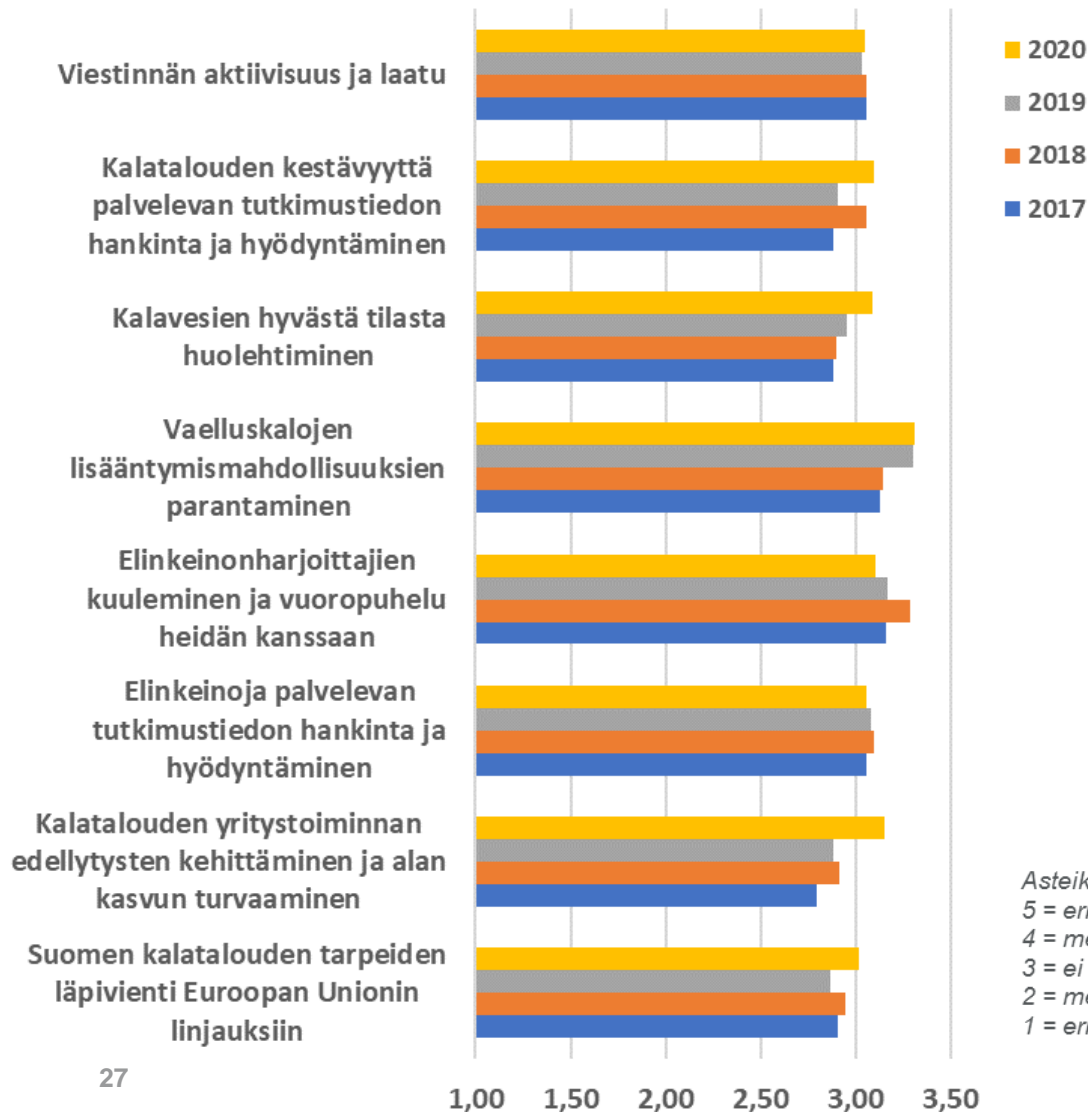
Luonnonravintolammikko-, konsultti, kalastusmatkailu- ja muiden yritysten arvio

- Luonnonravintolammikkoyritykset eivät pystyneet arvioimaan toimenpiteiden onnistumista
- Matkailuyritykset ja konsultit olivat tyytymättömiä toimista, joilla huolehditaan kalakantojen tilasta ja toimista yritystoiminnan edellytyksien luomiseen

Kyselyn tulokset

- Kalatalouden sidosryhmien arviot hallinnon toimenpiteiden onnistumisesta

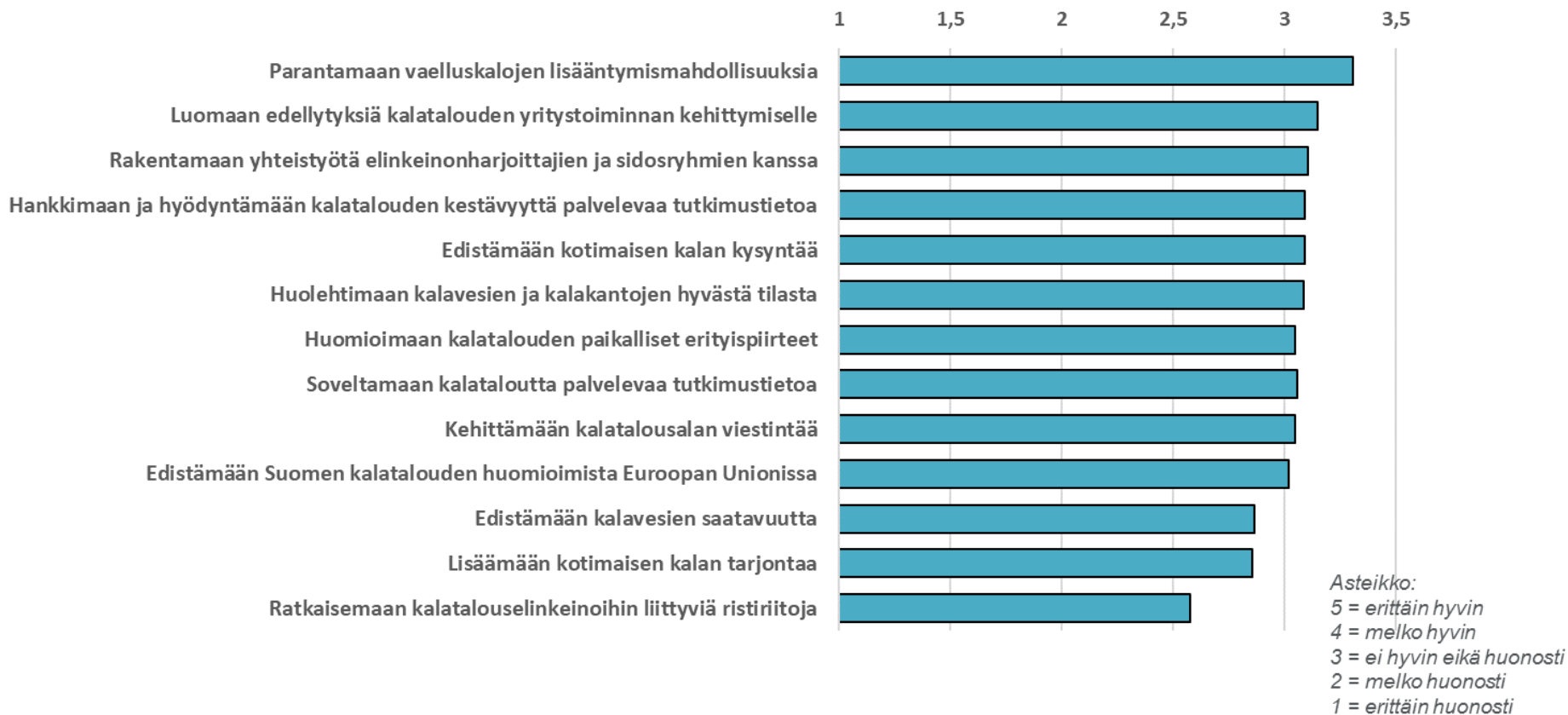
Kalatalousalan sidosryhmien keskimääräiset arviot ovat muuttuneet hyvin vähän vuosina 2017- 2020

Sidosryhmät arvioivat toimenpiteiden osittain onnistuneen. Edelleen parhaiten arvioitiin onnistuneen vaelluskalojen lisääntymismahdollisuuksien parantamisessa.

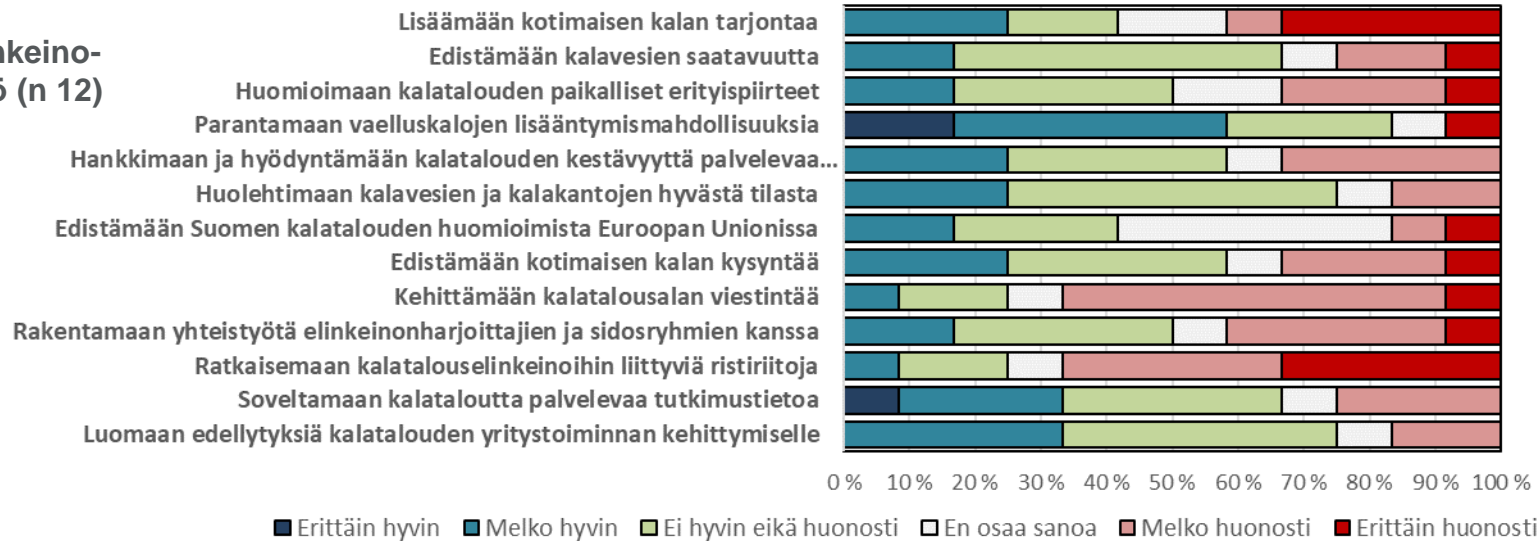
Asteikko:
 5 = erittäin hyvin
 4 = melko hyvin
 3 = ei hyvin eikä huonosti
 2 = melko huonosti
 1 = erittäin huonosti

Sidosryhmät arvioivat hallinnon onnistuneen pääosin tyydyttävästi vuonna 2020

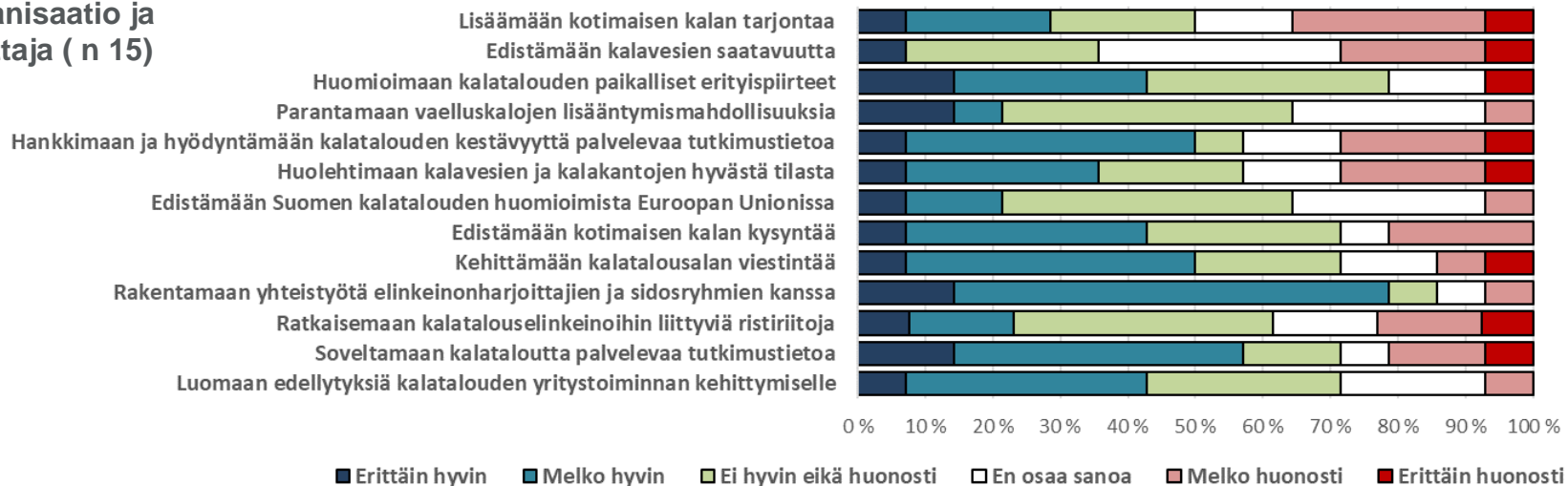

Kalatalousalan neuvontajärjestöjen arvioissa eroja Tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden melko tyytyväisiä

Kalatalousalan elinkeino- ja neuvontajärjestö (n 12)

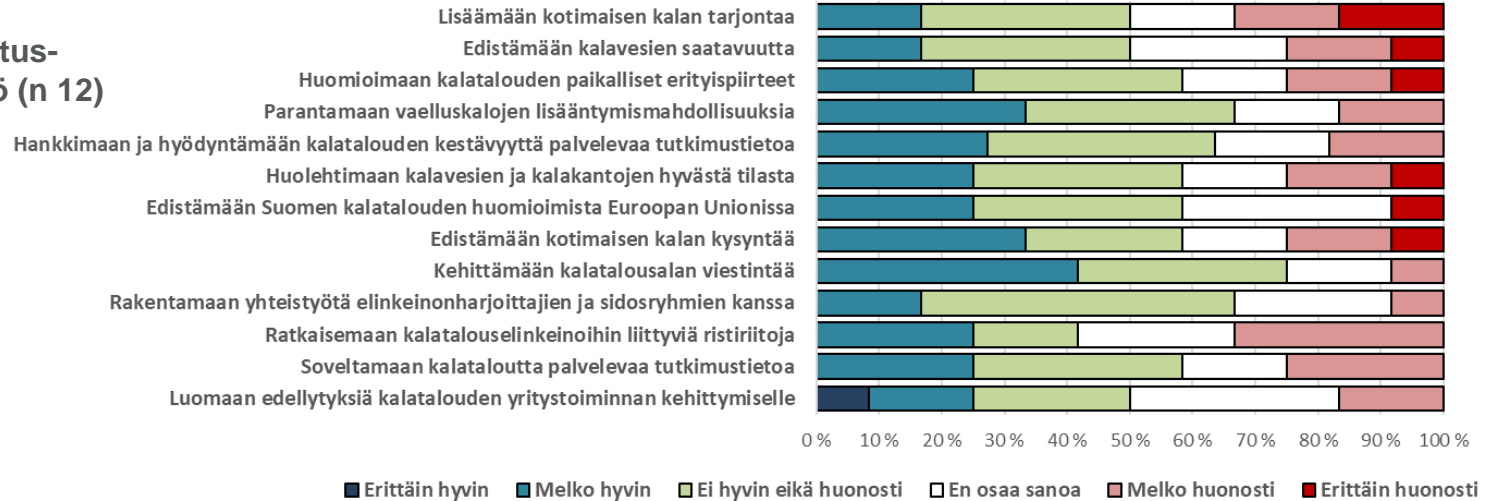
Tutkimus- ja koulutusorganisaatio ja kehitysrahoittaja (n 15)

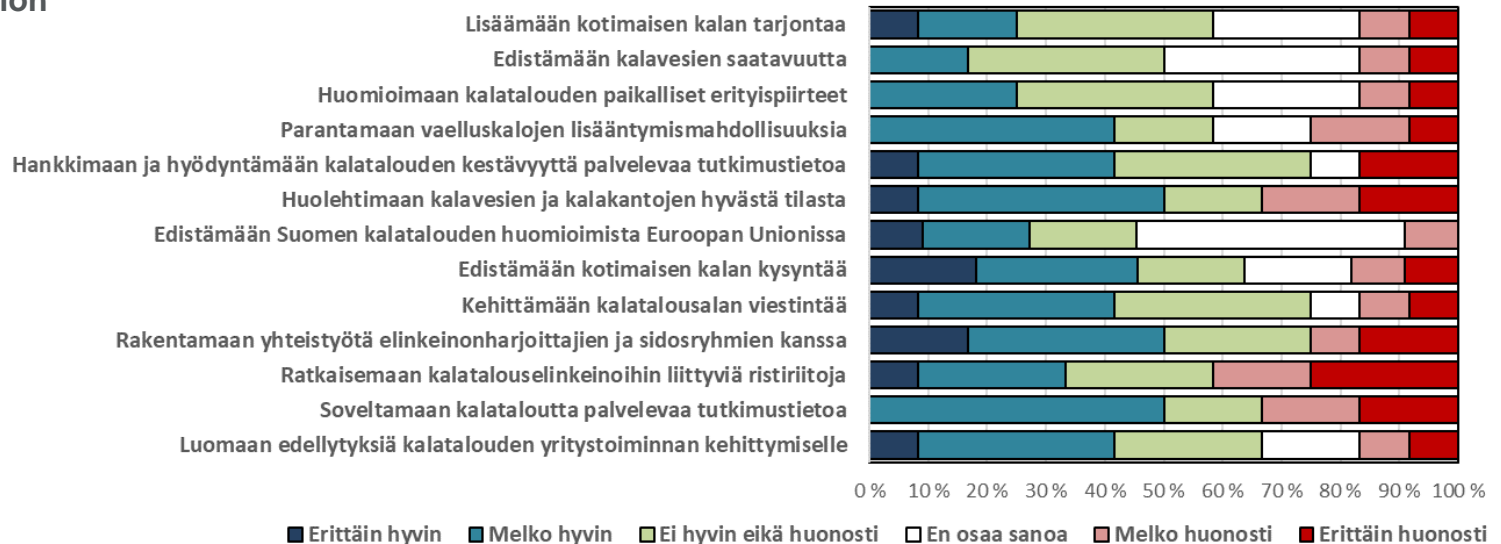
Vapaa-ajan ja ympäristöjärjestön arvioissa eroja

Ympäristö- ja muiden viranomaisten melko tyytyväisiä

Vapaa-ajan kalastus- ympäristöjärjestö (n 12)

Ympäristö- ja muu viranomainen ja valtion organisaatio (n 13)

Sidosryhmät ovat melko tyytyväisiä toimenpiteiden onnistumisiin

Kalatalousalan elinkeino- ja neuvontajärjestöjen arvio

- Osa toimenpiteistä on onnistunut hyvin, osa onnistunut heikosti Parhaiten hallinto on onnistunut parantamaan vaelluskalojen lisääntymismahdollisuuksia. Heikoimmin on onnistuttu ratkaisemaan elinkeinoihin liittyviä ristiriitoja ja kehittämään alan viestintää

Tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden ja kehitysrahoittajien arvio

- Moni toimenpide on onnistunut. Parhaiten on onnistuttu rakentamaan yhteistyötä elinkeinon ja sidosryhmien kanssa, hankkimaan ja hyödyntämään kalatalouden kestävyttä palvelevaa tutkimustietoa ja kehittämään viestintää

Vapaa-ajan kalastus- ympäristöjärjestöjen mielestä

- Monen toimenpiteen onnistumisen ei osattu arvioida. Mielenpitemien välillä selviä eroja

Ympäristö- ja muu viranomaisen/valtion arvio

- Hallinto onnistunut melko hyvin. Parhaiten on onnistuttu rakentamaan yhteistyötä elinkeinon ja sidosryhmien välillä, soveltamaan kalataloutta palvelevaa tutkimustietoa ja huolehtimaan kalavesien hyvästä tilasta

Hallinnon oma arvio toimenpiteiden onnistumisesta

- Kuten aikaisempina vuosina hallinto arvioi, että heikoimmin onnistuttu petoeläimien aiheuttamien ongelmien ratkaisuisissa
- Melko hyvin hallinto arvioi onnistuneensa edistäessään tutkimuksen ja elinkeinojen yhteistyötä ja luomalla edellytyksiä kalatalouden yritystoiminnan kehittämisessä

Hallinnon kommentteja:

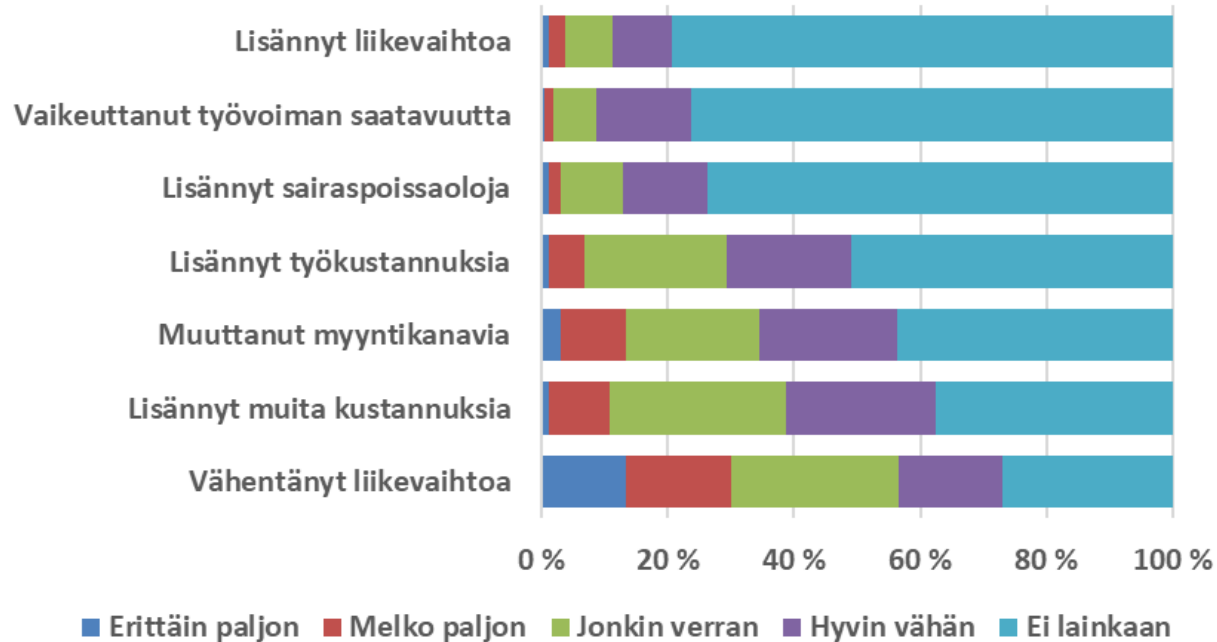
- Kalataloushallinnon keskittäminen on vähentänyt resursseja ja vaikeuttanut toimintaa
- Kalastuksen kestävyyttä tukevat innovaatiot puuttuvat edelleen.
- Kalastuksen tuet ovat liian pienet
- Uudistettu kalastuslaki on sekava, tuonut turhaa byrokratiaa ja hankaloittanut kaikkien toimintaa.
- Suomi on taitava ja aktiivinen EU-yhteistyön osaaja kalastuspolitiikassa.

Johtopäätöksiä toimenpiteiden edistymisestä

- Toimenpiteet ovat onnistuneet sisävesillä paremmin kuin merellä.
 - Merialueella kalastajien ja vesiviljelijöiden kritiikki kohdistuu etenkin petoeläinvahinkojen vähentämistoimenpiteisiin
- Monet jalostajat odottavat toimia, joilla parannettaisiin kalayritysten kilpailuasemaa elintarvikemarkkinoilla
- Sidosryhmien edustajat olivat yrittäjiä tyytyväisempi. Etenkin koulutus- ja tutkimuslaitosten mielestä monet toimenpiteet ovat edenneet hyvin.

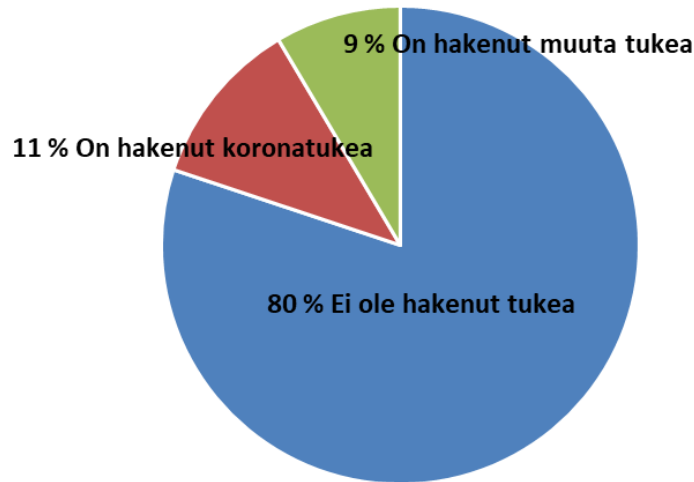
Kalatalousalan yritysten kokemukset koronakriisistä

Koronakriisin vaikutuksia kalatalousalan yrityksiin

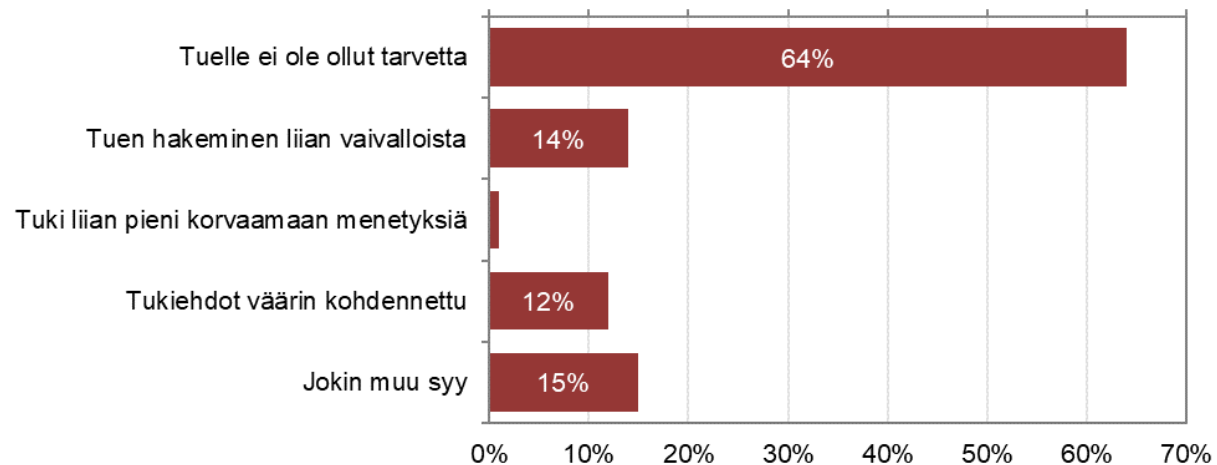

- Korona on vähentänyt yrityksen liikevaihtoa ja lisännyt kustannuksia
- Koronan vaikutus työvoiman saatavuuteen tai sairaspöissaoloihin on jäänyt monissa yrityksissä vähäisiksi
- Monen yrityksen myyntikanavat ovat muuttuneet

Suurin osa kalatalousalan yrityksistä ei ole hakenut koronataukia

- Viidennes yrityksistä hakenut kalatalouden koronataukia tai muita tukia koronan aiheuttamien menetyksen lieventämiseksi
- Usealla yrityksellä ei ole ollut tarvetta koronataukiin eikä sen takia ole tukia hakenut

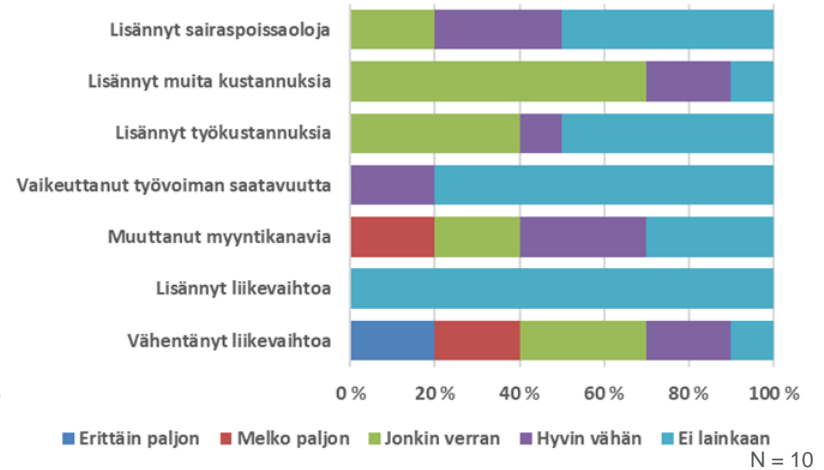

Korona-kriisin vaikutukset eri kalatalousalan yrityksiin

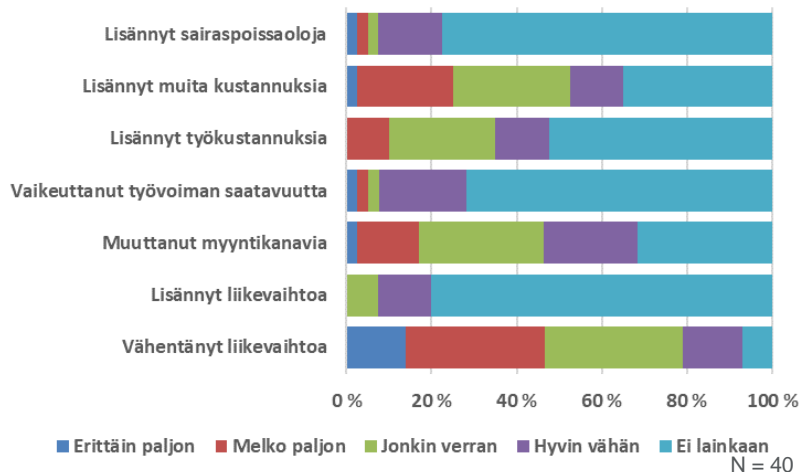
Rannikkokalastajat

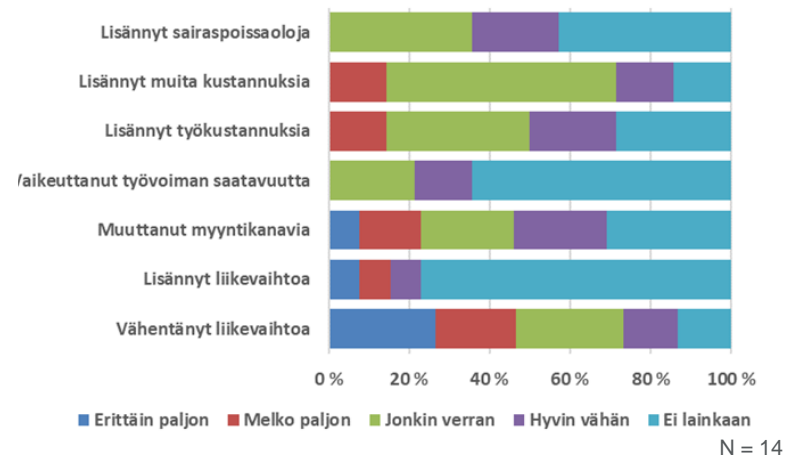
Perinteiset ruokakalan kasvattajat

Sisävesikalastajat

Jalostus- ja kauppayritykset

Koulutodistus ja muutos viime vuoteen verrattuna

	Rannikko-Suomi	Järvi-Suomi	Pohjois-Suomi
Kalastajat	↑ 6,1	↑ 7	↑ 6,8
Kalanviljelijät	↑ 6,8	↑ 7,3	↑ 7,2
Muut yritykset	↓ 6,3	↓ 6,4	↑ 7
Kalastusalueet ja alan elinkeinojärjestöt	↓ 6,7	↑ 7,6	↑ 7,3
Tutkimus,- koulutus- ja kehitysorganisaatiot		↑ 7,8	
Ympäristöviranomaiset ja järjestöt		← 7,4	

